

RADO

Rado má mentálne postihnutie.

Poberá **invalidný dôchodok**.

Býva v domácnosti so svojím bratom.

Radov BRAT

Brat sa o Rada stará.
Bývajú spolu.
Chodia spolu všade,
kde Rado potrebuje podporu.

POSUDKOVÁ
LEKÁRKA

Posudková lekárka je z Liptovského Mikuláša.
Určuje, či Rado spĺňa podmienky
na invalidný dôchodok.
Posudzuje jeho zdravotný stav
a píše o tom správu.

KOMISÁRKA

Komisárka chráni práva
ľudí so zdravotným postihnutím.
Pomáha im žiť lepší, kvalitnejší život.
Vyzná sa v zákonomach a zistuje,
či ich niekto neporušuje.

PRÍBEH

Rado musí chodievať na pravidelné kontroly k lekárom.
Lekári sledujú, ako je na tom Radove zdravie.

Posudková lekárka zistuje,
či Rado spĺňa podmienky,
aby mohol mať invalidný dôchodok.

VYSVETLIVKY

Čo je to **invalidný dôchodok**? Kto je **posudková lekárka**? Pozri ŠPECIÁLNY SLOVNÍK na konci

Jedného dňa chcela Radova posudková lekárka niečo zvláštne.

Povedala, že Rado nesmie mať **spôsobilosť na právne úkony**.
Inak príde o svoj invalidný dôchodok.

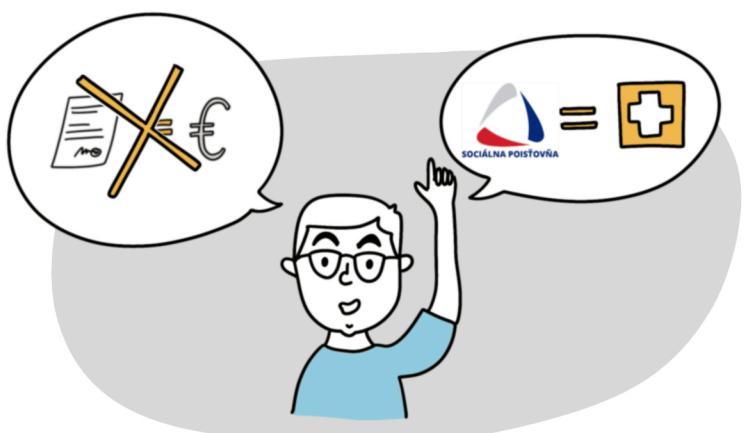
Chcela Radovi zrušiť invaliditu,
ak bude mať nadálej všetky práva
rozhodovať o svojom živote.

VYSVETLIVKY

Čo je to spôsobilosť na právne úkony? Pozri ŠPECIÁLNY SLOVNÍK na konci

Radov brat však vedel,
že na toto posudková lekárka nemá právo.
Má za úlohu zistiť,
aký je Radov zdravotný stav.

Nemá právo žiadať,
aby Radovi obmedzili jeho spôsobilosť
na právne úkony.

Radov brat sa preto obrátil na **komisárku pre osoby so zdravotným postihnutím** (komisárka).

Komisárka chráni práva osôb so zdravotným postihnutím.

Pomáha im, aby mohli žiť lepší, kvalitnejší život.

Obhajuje záujmy ľudí so zdravotným postihnutím.

Vyzná sa v zákonoch a vie zistiť,
ak ich niekto porušuje.

Radov brat mal podozrenie,
že posudková lekárka porušuje Radove práva.
Preto poprosil komisárku,
aby mu tento problém pomohla vyriešiť.

Komisárka požiadala posudkovú lekárku o vysvetlenie.

Posudková lekárka povedala, že chcela Rada chrániť,
aby vo svojom živote neurobil žiadnu hlúpostť.
Rado má totiž mentálne postihnutie.
Napríklad nevie sám narábať s peniazmi.
Myslela si, že obmedzenie spôsobilosti
na právne úkony Radovi pomôže.

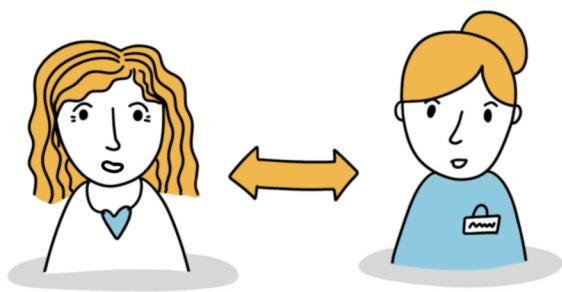

Trvala na tom až tak veľmi,
že mu chcela zrušiť invalidný dôchodok,
ak by ju neposlúchli.

Radovi však pomáha jeho brat.
Nič ho neohrozuje.
Všetko zvláda s podporou brata.
Netreba, aby súd obmedzil jeho spôsobilosť na právne úkony.
Nijako by mu to nepomohlo.

Komisárka posudkovú lekárku upozornila,
že porušuje zákon (Zákon o sociálnom poistení).
Ani ona, ani Sociálna poisťovňa
nemajú právo žiadať,
aby Radovi súd obmedzil spôsobilosť
na právne úkony.

Posudková lekárka potom ustúpila.

Povedala, že pri ďalšej prehliadke už nebude žiadať, aby súd Radovi obmedzil spôsobilosť na právne úkony.

**Aj keď má človek invaliditu,
stále môže rozhodovať o veciach,
ktoré sa ho týkajú.**

Pokiaľ sa niekto nevie rozhodnúť,
môžu mu pomôcť jeho blízki.

ČO JE EŠTE DÔLEŽITÉ VEDIĘ O TOMTO PRÍBEHU?

Prečo chcela posudková lekárka obmedziť Radovu spôsobilosť na právne úkony?

Možno nechcela s Radom komunikovať.

Rado má mentálne postihnutie.

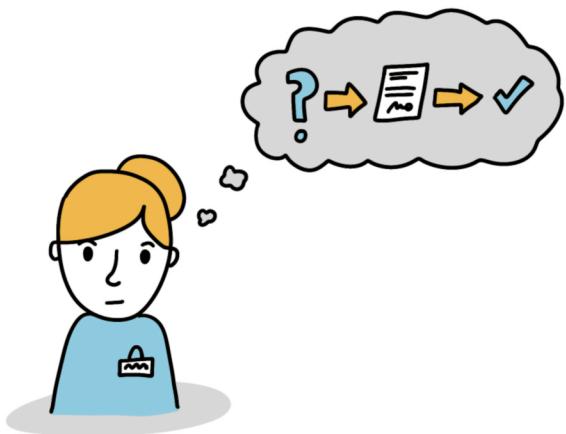
Občas dobre nerozumie, čo mu druhí hovoria.

Niekedy ľahko vyjadruje svoje pocity a názory.

Komunikácia s ním môže byť náročná.

Možno sa preto chcela posudková lekárka rozprávať už iba s Radovým bratom.

Nechcela používať **ľahko zrozumiteľný jazyk**, ktorému by Rado mohol rozumieť.

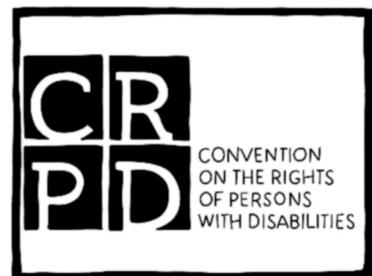

Ľudí, ako je Rado, chráni **Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím** (Dohovor).

Dohovor je veľmi dôležitý dokument.

Slovenská republika musí robiť to, čo je v ňom napísané.

V Dohovore sa píše,
aké práva majú ľudia so zdravotným postihnutím.
Ako im treba pomáhať, keď to potrebujú.
Čo všetko by sme pre ľudí s postihnutím mali urobiť,
aby sa im žilo ľahšie a lepšie.

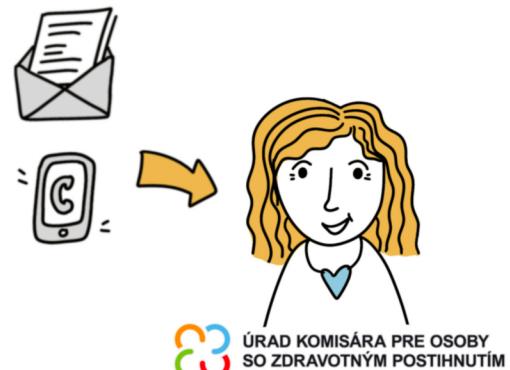
Nášho príbehu sa týkajú tieto časti Dohovoru:

- **Článok 12 – Rovnosť pred zákonom**
- **Článok 9 – Prístupnosť**

Z nášho príbehu je jasné,
že posudková lekárka **Dohovor** nepozná.
V takýchto prípadoch je dobré obrátiť sa
na Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím
- na komisárku.

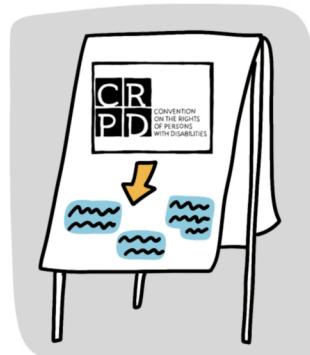
Tak, ako to urobil Radov brat.

Komisárka mu pomohla vyriešiť jeho problém.

Sociálna poisťovňa by mala dávať väčší pozor
na svojich zamestnancov.

Mali by sa pravidelne učiť o ľudských правach
a právach osôb so zdravotným postihnutím.
Aby sa nezopakovalo to, čo sa stalo Radovi.

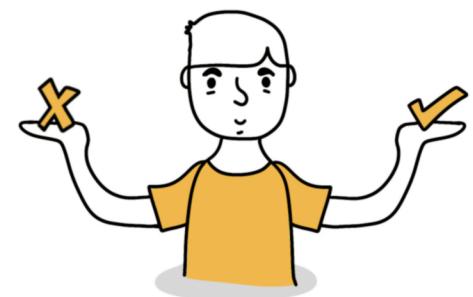
Spôsobilosť na právne úkony je právom každého človeka.

Súd môže spôsobilosť na právne úkony obmedziť.

Napríklad keď človek ohrozuje sám seba, alebo svoj majetok.

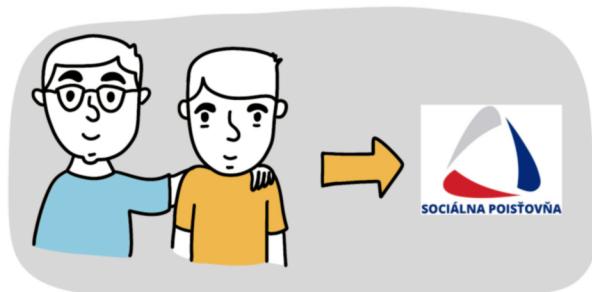
Keď si neuvedomuje, čo robí.

Ale iba ak už naozaj nie je iná možnosť!

Komisárka odporučila Radovi,
aby splnomocnil svojho brata na zastupovanie
pred Sociálnou poisťovňou.

To znamená, že dá Rado svojmu bratovi súhlas,
aby za neho riešil veci v Sociálnej poisťovni.
Takýto súhlas musí byť napísaný na papieri
a Rado ho musí podpísať.

Keby bol v budúcnosti opäť problém s posudkovou lekárkou,
brat môže znova zavolať komisárku.

Môže sa proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne odvolať.

To znamená, že poisťovni oznámi,
že s jej rozhodnutím nesúhlasí.

Keby to nepomohlo, môže Rado so svojím bratom
Sociálnu poisťovňu zažalovať.
Potom by veci musel riešiť súd.

Ktoré články Dohovoru OSN sú pre nás príbeh dôležité?

ČLÁNOK 12 – ROVNOSŤ PRED ZÁKONOM

Zákon platí pre všetkých rovnako.

Všetci ľudia majú rovnaké práva.

Ľudia často potrebujú robiť právne úkony.

Právny úkon je napríklad:

- nakupovanie a predávanie
- podpísanie nejakej zmluvy, napríklad pracovnej
- svadba

Aby človek mohol robiť právne úkony,
musí mať spôsobilosť na právne úkony.

Ľudia s postihnutím musia mať
rovnakú spôsobilosť na právne úkony, ako všetci ostatní.
To znamená, že ich nikto nesmie zbaviť
ani obmedziť v spôsobilosti na právne úkony.

Ľudia s postihnutím niekedy potrebujú
pri rozhodovaní pomoc alebo podporu.
Môže im pomôcť napríklad asistent alebo niekto iný,
komu sa dá veriť.

Štáty musia zaistiť podporu alebo pomoc podľa toho,
ako ju človek potrebuje.
Človek s postihnutím niekedy potrebuje,
aby mu niekto pomohol napríklad:

- vybrať si bývanie,
- rozhodnúť sa, čo kúpiť,
- vybrať si, kam chodiť na kurz.

Asistent nesmie rozhodovať za človeka s postihnutím.
Má mu len pomôcť, podporiť ho.
Treba mať dobré pravidlá,
ako bude asistent človeku s postihnutím pomáhať.
Niekto musí asistenta aj kontrolovať.

